

HET JAARBOEK 2009 komt eraan! Voorinschrijving = naamvermelding.

Het nieuwe jaarboek zal wel niet het volume en het formaat krijgen van het succes-dubbel jaarboek van 2007-2008. Maar wat er zal in te lezen zijn, heeft zijn eigen interesse en waarde en zal onze lezers zeker boeien. We geven kort de onderwerpen die reeds vastliggen

Een bijdrage van Paul Reekmans heeft het over de veel geroemde maar te weinig gekende feestzaal Frascati die in de 19de eeuw in het centrum van de stad de Leuvenaars ten dans uitnodigde. Het is het relaas van iemand die het zelf meemaakte en het wel en wee noteerde met de bril van een bourgeois-gentilhomme uit die tijd met de nodige commentaar.

Van ons vroeger bestuurslid ir. Gerard Vanderbeeken ontvingen we een interessante bijdrage over een nieuwbouw in het historisch centrum van de stad en de vergelijkingen met de trends in de bouw in de laatste decennia van de 20ste eeuw.

Van onze onvermoeibare erevoorzitter Jacques Halflants publiceren we de studie van het Hof van den Tymple, dat ondanks de relatief goede staat van bewaring, toch domweg werd geliquideerd in de

zestiger jaren van de vorige eeuw. Paul Reekmans ontleedt een pelgrimsbrief in verband met de eredienst van Maria-Belegering in de Leuvense Sint-Pieterskerk. Vanzavelberg Godelieve (Heemkundige Kring Libbeke) verzorgt een bijdrage over de ijskelder aan de Brusselse Poort.

Voorinschrijving met naamvermelding door storting 35€ (leden) 45€ (niet-leden) op nr. LHG. 735-0107595-10 met naam, voornaam, adres, telefoon, e-mail en aantal exemplaren.

PUBLICATIE 'DE HOELSTRAETE vroeger en nu' in voorbereiding.

In de reeks "Leuvense straten en Huizen" wordt een speciale uitgave gewijd aan de Tiensestraat of Hoelstraat, (naast de reeds verschenen uitgave over de Steenstrate). Hier zorgen Leo Galicia en Ramon Kenis ervoor dat deze straat als het ware chirurgisch ontleed wordt en bijna in haar oorspronkelijke toestand kan worden hertekend.

Medewerking door inbreng van wetenswaardigheden rond de Moutmolengang, de vroegere windmolen enz. is zeker welkom en dit via ons e-mailadres of via het contact op onze website.

VERNIEUWDE WEBSITE van het LHG. KIJK en GENIET van de INFO.

Onder de domeinnaam www.leuvenhistorischgenootschap.be heeft onze vereniging nu een eigen website. Hierop staan nu reeds tal van artikels uit de vroegere nieuwsbrieven, excursies, acties en thema's rond monumentenzorg.

Via deze site kan er ook rechtstreeks gereageerd worden, vragen gesteld en bijdragen ingeleverd worden. We kunnen op die manier dan ook zeer actuele gebeurtenissen rechtstreeks duiden.

LHG-LIDMAATSCHAP ... een INVESTERING IN ONS ERFGOED

De ledenbijdrage 2009 is nog steeds mogelijk door storting van € 25,00 op het LHG-nr. 735-0107595-10. U ontvangt dan de nieuwsbrief van 2009/1 en gratis de nieuwe documentenmap. In deze prijs zijn de voordelen inbegrepen zoals korting bij het verwerven van het jaarboek, verzamelwerken, gratis nieuwsbrieven, voorrang en korting bij excursies, gratis toegang tot onze voordrachten, gratis deelname aan onze site-bezoeken. Uw steun is echt nodig om onafhankelijk te blijven en te zorgen voor ons erfgoed.

Redactie: G. Ceulenaere, J. Devos, J. Halflants, L. Juveyns, R. Kenis, P. Reekmans, P. Rycken
016/460422 - paul.reekmans1@telenet.be - www.leuvenhistorischgenootschap.be

**Leuvens
Historisch
Genootschap vzw**

België - Belgique
P.B.
3000 Leuven 1
2 / 2540

Nieuwsbrief

Driemaandelijks Tijdschrift - 21 - Jaargang 6 - nr. 2 - juni 2009

03

04

06

08

10

12

- 03 Een standbeeld op de dool
- 04 Het Monseigneur Ladeuzeplein
- 06 Kragstenen stadhuis gevonden
- 08 Excursie Hageland - fotoverslag
- 10 Vondst Palissade Dijle afgevoerd
- 12 Erfgoeddag 2009 een succes
- 14 Uit de oude doos een zoekertje
- 15 Renovatie versus afbraak!

Verantwoordelijke Uitgever : Paul Reekmans
Brusselsestraat 46/05 B-3000 LEUVEN

Afgiftekantoor – 3000 Leuven 1
Erkenningsnummer P. 408467

Het doet genoeg vast te stellen dat de samenwerking met andere verenigingen of gewone leden toch vruchten afwerpt. Interesse van de leden op het terrein – wij kunnen niet alles zien – is goud waard. Men mag ons altijd bepaalde zaken laten weten, of men kan gerust vragen stellen over onze rol bij de erfgoedzorg.

Zo bracht een onverwachte samenwerking – met niet meer dan een onschuldig telefoontje – het bestuur van het LHG op de hoogte van een lot sculpturaal erfgoed dat in een verlaten magazijn een onzeker bestaan lag af te wachten. Dat we de bevoegde eigenaars hiervan op de hoogte brachten met het doel het lot een waardevolle bestemming te geven was het minste wat hier kon gedaan worden. We nemen het op als onze opdracht in dergelijk geval de betrokken instanties op de hoogte te brengen en om hen te wijzen op het belang van het relict, en hoe het maximaal te valoriseren. Deze keer met een positief resultaat zoals u kunt lezen in onze bijdrage over **de mysterieuze vondst van ‘verloren gelopen’ kragstenen** van het stadhuis.

In een andere geval heeft het LHG discreet getracht een niet onbelangrijke vondst van een houten palissade aan de Dijleoever op de Barbarasite te melden aan de eigenaars en de bevoegde instantie VIOE. Ondanks onze aanbreng van deze bovengekomen relicten en ons verzoek tot een minimaal onderzoek van deze sporen uit een ver verleden, vingen we deze keer bot. Dit ondanks de wetgeving ter zake, waarvan men nochtans zeer goed op de hoogte is. Deze manier van werken, het negeren van verplichtingen, willen we hier duidelijk onder de aandacht van onze leden brengen.

Het is niet zo dat we als vereniging alleen maar de debetzijde van alles aan het licht willen brengen. Maar het is onze plicht op te letten en te melden waar, hoe en wanneer de hogere overheid en de lagere echelons van het beheer van ons patrimonium, de bouwheren en de financiers van projecten zich hoeven te houden aan duidingen die het verdrag van Malta de verantwoordelijken als plicht oplegt hoe met het patrimonium om te springen. Het moet niet altijd gaan over het behoud van de toren van Pisa, de pyramiden van Gizeh. De geschiedenis van een stad als Leuven, onze eigen stad, is het waard de blanco vellen van haar geschiedenis te kunnen invullen, sporen van het verleden na te gaan, waar en wanneer de mogelijkheid zich hiertoe aandient. **Meer hierover in het verhaal van de niet onderzochte afgevoerde houten palissade en andere relicten aan de Dijleoever.**

Het monumentale standbeeld - vandaag op de dool - van de in Leuven geboren **Sylvain Van de Weyer** was de aanleiding om ook de vroegere verblijfplaats van dit standbeeld, het Monseigneur Ladeuzeplein even op te frissen.

Voorzitter PR op Erfgoeddag

HistarUZ en LHG sloegen de handen in elkaar om **de erfgoeddag met als thema ‘uit vriendschap’** tot een groot succes te maken. Meer dan duizend bezoekers konden op Sint-Rafaël-ziekenhuissite te Leuven de merkwaardige collectie, die een definitief onderkomen zoekt, bezichtigen. Het toonde aan dat het onderzoek naar mogelijke herbestemming van de gebouwen zoals het Kankerinstituut met de imposante aula en de kapel zinvol is.

Het is onze taak de resultaten van onze acties en het verslag van onze activiteiten mede te delen aan onze leden, en dit via de vele kanalen zoals onze nieuwsbrieven, jaarboeken en informatieve publicaties. Sinds kort is nu **onze eigen website www.leuvenhistorischgenootschap.be** te bezichtigen. Hier kunnen we op een eenvoudige wijze, zonder inmenging van buitenaf de actuele zaken onbevangen weergeven. We verwachten van onze leden daarom waakzaamheid om zo iedereen de beste informatie te kunnen aanbieden. Via dit kanaal kunnen we beter communiceren. Elke medewerking aan onze vereniging is welkom.

Sylvain van de Weyer*

In de eerste jaren van het jonge koninkrijk België werd van hogerhand alle moeite gedaan om het patriotistisch gevoel van de Belgen aan te scherpen.

Schrijvers, schilders en beeldhouwers werden door de staat aangemoedigd zich in te spannen om met hun geschriften en kunstwerken de nadruk te leggen op historische feiten of figuren, die het bestaan van het land de nodige luister moesten bezorgen. Zo deden de schrijvers Hendrik Conscience, de schilders Gustave Wappers, Louis Gallait, Charles De Groux, Nicaise De Keyser, André Hennebicq, Henri Leys, de beeldhouwers J. Jourdain, François de Tombay, Paul de Vigne, Julien Dillens, Willem Geefs, Charles Henri Geerts om maar enkele te citeren.

Zo verging het ook met Leuven, dat de eer kreeg een beeld te mogen plaatsen voor de figuur van Sylvain Van de Weyer, Leuvenaar van geboorte en lid van het Voorlopig Bewind. Het standbeeld kreeg eerst zijn plaats op het Stationsplein, waar het in 1876 werd ingehuldigd in aanwezigheid van Zijne Koninklijke Hoogheid Leopold II.

Wegens de droevige feiten, die zich op dat plein begin augustus 1914 hadden afgespeeld, had de overheid de intentie om daar een monument te laten oprijen als blijvende herinnering aan de vele onschuldige burgers die daar door de Duitsers werden gefusilleerd. Sylvain werd daarom overgeplaatst naar de Volksplaats, het enige plein van Leuven dat ruimte genoeg bood om het prachtige beeld op die indrukwekkende sokkel tot zijn recht te laten komen. In 1990 moest hij echter de plaats ruimen wegens de aanleg van een grote parkeergarage onder zijn voetstuk op het alsdan genoemde Mgr. Ladeuzeplein. Een te grote puntlast op het dak van de parking met een dure uitwerking als gevolg, was de schuld die hem werd aangewreven. Daarom werd hij in quarantaine gezet in het stadspark tot hem eindelijk een nieuwe locatie werd toegewezen aan het einde van de Kapucijnenvoer. De Leuvenaars hebben hem nooit ten volle gewaardeerd. Hij keek liever uit naar Londen.

Maar nu rijst er een schijnbaar onoverkoombaar probleem: in een vlaag van “doen voor groen” besliste het Leuvens stadsbestuur op die plek van de Kapucijnenvoer, het verdoken riviertje de Voer, dat onder de voeten van Sylvain onzichtbaar doorschuiert, terecht aan de natuur terug bloot te geven en dat Sylvain weer op zoek moet gaan naar een nieuwe uitkijkpost. Het standbeeld bij voorrang creatief integreren in het nieuwe project, zoals op het Martelarenplein, of een nieuwe stek voor Sylvain vinden, blijkt dus nu de grote vraag te zijn.

Helaas - wetend 1° dat de sympathie voor Sylvain weinig Leuvenaars doet halsreiken en de liefde ver van wederkerig is, zouden we een tweede luchtige redenering in het midden gooien, die stelt dat - vermits Sylvain, deel uitmakend van het Voorlopig Bewind meer te doen had in Brussel, in de buurt van Leopold I, van wie hij uiteindelijk de ‘go between’ was aan het Britse hof - eerder zou moeten gezocht worden naar een stek in de buurt van het koninklijke paleis in Laken, waar Leopold I zijn vaste residentie had. Het is trouwens geweten dat Sylvain heel graag een snel overstapje deed van Londen naar Brussel, vooral wanneer er een feestje gebouwd werd waar hij in vol ornaat haut en dentelles (zegt de wakkere waarnemer) kon paraderen. Waarom zou Brussel hem niet met open armen tegemoet treden om hem op te vangen in het midden waar hij als le beau Sylvain werd aanvaard? Zo kunnen we een deal maken met de stad Brussel waar nog ergens een valabel pleintje vrij zou zijn in de vijfhoek om hem de eeuwige rust te gunnen?

We zouden het zeker geen goede zaak vinden, wat een wrokkige Leuenaar voorstelde, het reuzenbeeld om te smelten en van het rijke brons Tobbakabouters te maken... Dan hebben wij als LHG een vreedzamer voorstel en vragen zonder blikken of blozen of we Sylvain dan niet eerlijk zouden kunnen ruilen voor ons Sint-Jorisretabel? Of zijn er nog betere suggesties dan het creatief integreren van geschiedenis en water of een schenking met ruil?

(* foto uit document ‘De 25 dagen van Vlaanderen’, deel 16 blz. 439, uitgeverij Waanders, 2006)

Het Monseigneur Ladeuzeplein, zoals het er vandaag ligt, is eigenlijk ontstaan uit een reeks van toevalligheden. Het plein, dat eerder Volksplaats en ook eens 'Place Napoléon' werd genoemd, heeft een oppervlakte van ca. 1 ha en wordt in de Leuvense lagere scholen aan de leerlingen getoond als de visuele voorstelling van deze oppervlakteruimte, zoals dit ook gedaan wordt met de Bondgenotenlaan die een visuele voorstelling geeft van de lengtemaat van één kilometer.

Het plein is dus niet ontstaan als resultaat van een welbestudeerd urbanisatieplan, maar gegroeid uit een reeks van toevallige factoren, dit in tegenstelling tot pleinen, bv. het Luikseplein, vandaag Quinten Metsysplein, en het pleintje op de kruising van de Frederik Lintsstraat met de Brabaconnestraat, het zgn. rondpoint, uitgevoerd volgens plan van de stadsarchitect Laenen en het niet verwezenlijkte plan van het Brabantplein dat volgens hetzelfde urbanisatieplan ontworpen was met een ruimte zeker de helft groter dan de Volksplaats.

Het verhaal begint eerder bij de eerste ringmuur, die hier met een wijde boog van de Wezenberg en de Marengostraat (vandaag de Vital Decosterstraat) over het huidige plein naar de Graanmarkt buigt (vandaag het Herbert Hooverplein) om zijn weg verder te zetten langs het huidige stadspark waar nog relictten van de ringmuur aanwezig zijn.

Aan de veldzijde van de (dan al gedeeltelijk afgebroken) eerste ringmuur van Leuven, kreeg de schuttersgilde *van de Sestich* ook genoemd de *Grote Gilde van de Kruisboog* een oefenterrein. Aan stadszijde had, in 1513, Katherina van Oppendorp, weduwe van ridder Jan van Bloys, haar ouderlijk huis ter beschikking gesteld van de clarissen voor het oprichten van een klooster volgens de tweede regel van de H. Clara. De aanpalende woning van ridder Walter vanden Tymple werd eraan toegevoegd en, onder toezicht van Dirk van Munster, gardiaan van de Minderbroeders, werden de kloostergebouwen met de kapel opgetrokken van aan het Breugelcollege, gelegen in de Nieuwstraat tegenover het Vicuscollege.

Tussen 1597 en 1634 werd het klooster grotendeels herbouwd, maar op 2 mei 1783 bij beslissing van keizer Jozef II – werd het opgeheven. In 1785 diende het als militaire bakkerij voor het Oostenrijkse leger. In 1786 werd het verkocht aan architect Louis Montoyer, die het met de grond liet gelijkmaken.

Die grond werd, door octrooi van 9 jan.1787, aan de stad Leuven afgestaan voor 1000 florijnen. Daarbij kocht de stad, ditmaal voor 8000 florijnen, de eraan palende hof van de "Grote Gilde van de Kruisboog", eigenlijk de vroegere stadsgracht. Op deze plaats zou ze een markt oprichten voor de verkoop van hout, maar omwille van de oorlogsomstandigheden konden de werkzaamheden niet worden aangevat. Een ooggetuige verhaalt:

1804, den 26 meert, hebben sij de plaets afgemeten die men noemt "Plaets des Volckx", om daer een merckt te maeken en differente straeten.

Het zou echter nog tot 1829 duren vooraleer men tot de nivellering van de plaats en aanpalende gracht overging. Deze *Volksplaats* langs de vier zijden bebouwd met particuliere woningen, werd later *Vosseplein* of *Ellekensmarkt* genoemd vanwege haar wekelijkse functie als openbare markt. Bij het volk bleef het echter de "kerlisse" (in hardnekkige herinnering aan de clarissen).

In 1940 werd deze plaats omgedoopt tot "Monseigneur Ladeuzeplein", ter herinnering aan de gewezen rector van de universiteit die aan de Leuvense Hogeschool een grote uitbreiding had gegeven. Geleidelijk aan voerde hij er Nederlandstalige colleges in en, om de kosten ervan te drukken, werd op 29 oktober 1924 de vereniging opgericht van de "Vlaamse Leergangen te Leuven". Verder was hij de bezieler voor het aanvaarden van de eerste meisjesstudenten aan de universiteit, echter onder de strenge controle van de peda's. Vele gebouwen liet hij oprichten of vergroten, zoals bv. de nieuwe universiteitsbibliotheek, de Sint-Rafaëlsziekenhuizen, het Instituut voor Artsenijkunde, de speciale scholen te Heverlee en het psychiatrisch instituut voor vrouwen te Lovenjool.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd aan de zuidwestkant van het plein gans het huizenblok tussen de Graanmarkt (=Herbert Hooverplein), de Arend- en de Ravenstraat, volledig platgebrand. Daar werd later de respectabele universiteitsbibliotheek gebouwd met financiële steun van de Amerikaanse universiteiten ter vervanging van de bibliotheek, die voordien gevestigd in de Hallen in de Naamsestraat, in 1914 door de Duitse keizerlijke troepen moedwillig werd platgebrand, samen met het hele centrum van de stad als represaille voor de vermeende *Freischütze* die op de troepen zouden hebben geschoten.

De tweede teloorgang van de universiteitsbibliotheek in mei 1940, in brand geschoten door de Duitsers, heeft Mgr.Ladeuze niet moeten meemaken; hij overleed immers twee maanden eerder, op 10 februari 1940.

Het plein is nu versierd met een wel heel spectaculair beeld van de Antwerpse kunstenaar Fabre, dat een kever voorstelt gespiest op een lange naald. De voorstelling van de kever vervangt het monumentale beeld van de in Leuven geboren Sylvain Van de Weyer (*Leuven 1802 - †Londen 1874), die als jonge advocaat een rol gespeeld heeft in het *Voorlopig Bewind* dat België naar de onafhankelijkheid leidde en in de zoektocht naar een koning der Belgen, dat zich in 1830 zopas van het juk der Hollanders hadden bevrijd. Maar dit is een ander verhaal dat onze leden elders in deze nieuwsbrief zullen aantreffen.

Bibl.:Chantal COLEN, Marlyse DE CLERCK, Marc VERBEEK, 'Het archeologisch onderzoek van het Mgr.Ladeuzeplein te Leuven, in *De Brabantse Folklore*, deel I, 1989, nr.263, 201-262 en deel II, 264, 298-343.

Gerard VANDERBEEKEN, De gracht vóór de Leuvense stadsmuur langsheen de Vital Decosterstraat in Jaarboek GOKLO, XVII,1977, p.93-103.

'KRAAGSTENEN' STADHUIS, een onverwachte vondst terug terecht 6

In het vooruitzicht van de realisatie van een nieuw project op de plaats van de oude mouterij van de brouwerij Artois werden voorbereidende ontmantelingswerken uitgevoerd. De mouterij was niet meer in gebruik sinds de overheveling van de activiteiten naar de nieuwe locatie. Ze werd gebruikt als depot voor allerlei materiaal.

Bij de recente opkuis en het vrijmaken van het gelijkvloers voor verdere ontmanteling van de gebouwen kwamen een aantal kraagstenen, gestapeld op paletten, te 'voorschijn'.

Deze vondst werd op woensdag 29 mei gemeld aan het Leuvens Historisch Genootschap, dat als meldpunt het vertrouwen geniet van Leuvenaars die bekommerd zijn om hun patrimonium. Dit mocht zeker niet 'verdwijnen' bij de afbraak.

Na een kort onderzoek naar de mogelijke situering van andere restanten, verspreid over de verschillende stapelplaatsen en de bevestiging van de huidige locatie, werd geopteerd om op donderdag, één dag later, de Stad Leuven direct op de hoogte te brengen van deze 'vreemde' locatie van de verzameling kraagstenen. Bij een eerste navraag bleek niemand de herkomst te kunnen duiden.

Via discrete contacten vanuit het LHG met de eigenaar en werfverantwoordelijken, werden afspraken gemaakt over de verdere aanpak. Bij de eerste opname werd in overleg met de respectievelijke verantwoordelijke van de eigenaar en met de Schepen van Monumentenzorg en Conservator van de stad Leuven beslist om de beelden terug onder te brengen in een depot van de stad Leuven.

Het eerste onderzoek gaf aanduidingen dat de kraagstenen, met de rijk gedecoreerde taferelen uit het Oud en Nieuw Testament, zouden dateren uit de restauratieperiode van de 19de eeuw. Verder onderzoek zal dit uitwijzen en of het restanten zijn uit steen of plaaster. Een mysterieus en boeiend verhaal dat zeker een vervolg krijgt.

Voor meer uitleg over de geschiedenis van de realisatie en de restauraties van de kraagstenen op de gevel van het stadhuis te Leuven verwijzen we naar de publicatie van het jaarboek 1997 van GOKLO 'Een Leuvense Bijbel in Steen'.

Meer info over de verdere aanpak rond dit kraagstenenproject volgt en voor de identificatie met uitleg is de nieuwe **documentenmap** te koop aan **10€/20€**. Zie vlg. bladzijde.

R. Kenis, G. Verpoorten, conservator V. Vandekerchove, schepen D. Vansina, L.Galicia, V. Everaerts (Imbev) met de gevonden kraagstenen op de achtergrond. (foto LHG-KR)

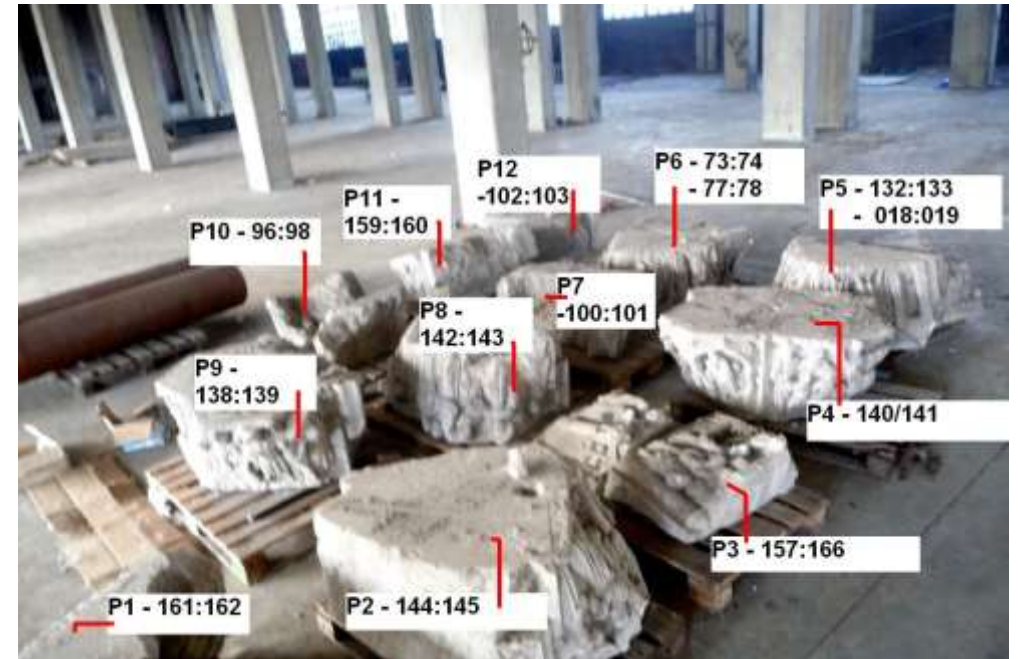
Vondst 'KRAAGSTENEN' STADHUIS - documentatiemap te koop 7

Een uitgebreide **DOCUMENTATIEMAP**, A4, 50 blz., zwart/wit, met een overzicht en telkens een foto van de verschillende **gevonden KRAAGSTENEN** aangevuld met eraan een kopie van de illustraties uit het vroegere GOKLO-jaarboek over de kraagstenen. De auteurs zijn Paul Reekmans en Ramon Kenis.

Te koop aan 10€ zwart/wit of 20€ kleur voor leden en **meerprijs 5€** voor niet-leden), enkel af te halen op het secretariaat, open elke zaterdag van 10u-12u, één week na telefonische bestelling, via LHG, nr. tel. **016/460422** Brusselsestraat 46/05, 3000 Leuven.

Beeld - kraagsteen uit gevel stadhuis 2009 - detail kraagsteen (nr.138) uit de gevonden reeks (Foto LHG)

Zicht op de vindplaats met verwijzing van de gevonden kraagstenen naar de nummering kraagstenen (foto LHG-KR)

Sfeerbeelden van de LHG-uitstap in het Hageland o.l.v. Jacques Halfants Luc Philippe.

Noteer de volgende excursie naar LUIK op 18 oktober 2009. Uitnodiging-info aan leden volgt.

BARBARASITE - HET NALATEN VAN EEN 'VOLLEDIG' ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK VAN DE SITE AAN DE DIJLE-OEVER EN HET VERWIJDEREN 'RELICTEN' van een HOUTEN PALISSADE ZONDER ONDERZOEK.

Om het grootschalige project 'Barbarahof' te realiseren werd in 2006 gestart met archeologische opgravingen op de Barbarasite, enkel op het eerste deel van het project, terwijl het interessantste archeologische deel door Prof. Mertens aangeduid, de zone tegen de Dijleoevers is, die echter NIET zou onderzocht worden. (zie foto 2 deel rode lijn)

Het LHG pleitte telkens opnieuw om ook dit belangrijke tweede deel te onderzoeken, hetgeen door de stad en promotor werd afgedaan met de reden dat het archeologisch onderzoek op deel twee niet relevant was en dat volgens het VIOE ... er een onderlinge overeenkomst was gemaakt tussen stad, promotor en VIOE... om dit deel niet mee te nemen en zich te beperken tot het noordelijke deel van zone 1 (deel van de nieuwe parking). Waarom hier afbreuk werd gedaan aan de wetgeving om dit niet te doen, behoort tot de beslissing van de beleidsmakers ter zake. Een onbeantwoorde vraag met duidelijke gevolgen wanneer men de rest van het verhaal leest. In 2008 werd de eerste nieuwbouwfase afgerond.

Sinds begin maart 2009 is de tweede fase volop in uitvoering en werden de nog bestaande gebouwen verder afgebroken, waaronder het befaamde neoclassicistische herenhuis de Mévrigneis, met zijn prachtige opbouw, sierlijke gevel, poort en unieke interieur. Dit monumentale gebouw was nochtans in de lijst en inventaris van het VIOE (Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed) opgenomen als waardevol erfgoed. Wat betekent dit?

Nu fase 2 in uitvoering is begonnen, gaan bij de graafwerken ook de ondergrondse resten van de Barbarakapel, het Godshuis, de Barbaraschool, het Geuzenkerkhof en andere relictien hier onherroepelijk verloren, zonder dat in deze zone hier archeologisch onderzoek gebeurt. (zie foto 1,4,5) De uitspraak van wijlen Professor-archeoloog Mertens, een prominente kenner van de geschiedenis van de stad Leuven dat '... indien er ergens naar de oorsprong van Leuven moet gezocht worden, het de Barbarasite is ter hoogte van de Dijleoevers...', is door de stad Leuven, de bouwheer nv. Resiterra en de verantwoordelijke toezienende overheid VIOE in de wind geslagen en wettelijk genegeerd.

boven: klooster-kapel
onder: godshuis-kapel

Een onherstelbare beslissing om de geschiedenis van de stad Leuven te miskennen. Ook de fundamenten uit de 13de eeuw van het eerste klooster van de Minderbroeders ligt in de tweede zone. Wat het LHG vreesde werd hier bewaarheid. Waardevolle restanten verdwenen in een snel tempo. Beenderen en skeletdelen van relictien van het voormalig middeleeuws Geuzenkerkhof werden zonder respect overhoop gehaald. (zie foto 5)

Het LHG voerde een snelle briefwisseling, gericht aan het VIOE, de eigenaar nv Resiterra, M&L en de schepen van Monumentenzorg, om alsnog de vondst van de houten palissade te melden. Na één week tevergeefs wachten op een antwoord namen we terug contact met het VIOE waar het antwoord samengevat was ... dat de foto's van het LHG geen duidelijkheid gaven en men niets ging ondernemen. Het falen van een archeologisch beleid. Misschien werd de druk op vertraging te groot?

Het verdrag van Malta, dat we mogen en kunnen hanteren in deze omstandigheden, is duidelijk over de aanpak. De opdrachtgever, nv Resiterra, heeft nochtans de wettelijke verplichting dit als eerste te moeten melden, gezien zij door onze vereniging zelf op de hoogte is gebracht van deze vondsten. We mogen toch niet veronderstellen dat men zijn verplichtingen wenst te ontlopen? We hebben kunnen zien, bij het zoeken naar de verantwoordelijke ter plaatse om onze bezorgdheid te melden, dat de relictien van het Geuzenkerkhof (foto 5), die na het omwoelen van de grond aan de oppervlakte kwamen, onzorgvuldig behandeld werden.

Ook de reeks houten paalelementen werden, die uit voorzorg op ons aandringen geduid werden, verdwenen zonder meer. De proef op de som, om deze mogelijke weering of 'wiering' in het licht van een mogelijk Vikingkamp (foto 8) te onderzoeken, is daardoor verloren gegaan. Maar men voert, ondanks melding alles af en dit zonder onderzoek in deze zone!

(links) Barbarahof bovengekomen palissade – (midden) detail houten palen – simulatie palissade (rechts)

Minimaal had men de fragmenten van de palen kunnen beschermen en aan een steekproefonderzoek kunnen onderwerpen. Het verwondert ons dat deze mysterieuze en 'oude' paalelementen onafgedekt in de zon en regen bleven liggen (zie foto 6 en 7) en thans verdwenen zijn. We mogen veronderstellen dat deze houten palen, met een dergelijke lengte en met puntvormige uiteinden, die nu toevallig bovenkwamen bij een lukraak graven van een sleuf, deel uitmaken van een groter geheel.

Recent zijn weer zware steenmassieven bovengekomen. Een tweede brief ging naar het VIOE. Ook hier blijft weer zonder onderzoek onduidelijkheid over de fundamenten van o.a. de belangrijke Barbarakapel (1278). Waarom kan men hier niet een steekproefsgewijze opname verrichten? Ondanks de vraag om de wet toe te passen kijken we machteloos toe hoe de stad Leuven en de overheid afstand nemen van haar geschiedenis. Vlaanderen en de Leuvenaars mag dit weten!

Enkele oude gebouwen van de stadscampus van UZ Leuven, met name de kapel in Sint-Rafaël, de aansluitende verpleegeenheid en het auditorium stonden op 26 mei voor de tweede maal in de kijker. Het thema van de erfgoeddag dit jaar 'uit vriendschap' leende zich dan ook uitstekend om in deze unieke locatie de vriendschap tussen de mensen onderling en tussen de mens en zijn werktuigen tot uitdrukking te brengen.

De kapel werd sfeervol heringericht in zijn oorspronkelijke staat. Niet alleen het meubilair straalde enige religiositeit uit, waar de bezoeker even stil van werd, ook bij heel deze sfeer kwamen herinneringen boven van de jaren 1950 – 1960. Het werk van de zusters van Liefde van Gent in de patiëntzorg en in het bestuur van het eerste universitair ziekenhuis van de K.U.Leuven werd aanschouwelijk ontrafeld en neergeschreven op een aantal posters. Ook het kloosterleven en de zorg voor de opleiding van enkele duizenden verpleegkundigen gedurende 40 jaren ontbrak niet op deze informatiepanelen. Voorwerpen uit enerzijds het klooster en anderzijds uit het ziekenhuis vulden de kapel in een sfeer van sereniteit. Zelfs de luiklok ontbrak niet en weergalmde af en toe, ze bracht de bezoeker terug tot het hier en nu. Enkele zusters, in hun habijt van toen, brachten met ontzag de geschiedenis weer tot leven en ... de bezoeker, hij luisterde geboeid.

Zijdelings in de kapel werd de opleiding verpleegkunde van ruim 50 jaar geleden getoond, enerzijds de theoretische lessen en anderzijds de praktijklessen met oefenpoppen.

HistarUZ of het Historisch Archief UZ Leuven bracht op deze erfgoeddag haar archief tot bij de bezoeker. Elke kamer van de verpleegeenheid van het 'Institut Médecine Physique' of 'Kankerinstituut' werd een belevenis op zich. Van patiëntkamer tot Röntgenkamer of verloskamer; van laboratorium tot wacht verpleging; van operatiezaal tot dokterskamer, kortom een gans ziekenhuis van voor 1965 in beeld en woord. Een groep enthousiaste vrijwilligers loodste elke bezoeker met pittige verhalen doorheen deze nostalgisch maar authentieke tentoonstelling.

Op weg naar het auditorium kreeg de bezoeker nog een waar gebeurd verhaal te zien en te horen op video over de deportatie van een van de zusters tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ook dit was 'vriendschap' in moeilijke tijden en omstandigheden. Gelukkig kwam de bevrijding op tijd en heeft de betrokken zuster Angelina haar verhaal kunnen vertellen. Ze gaf daarna, gedurende 20 jaar, het beste van zichzelf op de dienst Interne Geneeskunde van UZ Sint-Rafaël.

In het auditorium, in weer een uniek kader, schetste Paul Reekmans, onze voorzitter, de gruweldaden van de Tweede Wereldoorlog. Van de eerste bombardementen op Leuven tot haar bevrijding. Aan de hand van fotoreportages, eigen tekeningen en persoonlijke verhalen toonde hij aan hoe de Leuenaar eendrachtig ten strijde trok, met moed en zelfopoffering, het hoofd rechtop hield en ... overwon.

In het kader van de samenwerking tussen de verschillende erfgoed- en historische genootschappen binnen de erfgoedcel van de stad Leuven hebben HistarUZ en LHG de handen in elkaar geslagen om de erfgoeddag tot een groot succes te laten worden. Zij mochten in totaal ruim 1500 bezoekers verwelkomen waarvan 850 op de erfgoeddag zelf.

De verantwoordelijke van HistarUZ kan en mag beroep doen op een team van 13 vrijwilligers die wekelijks de zorg van het historisch erfgoed van de Universitaire Ziekenhuizen Leuven op zich nemen. Gerda Ceulenaere is tevens bestuurslid van het LHG.

Enkele sfeerfoto's van de erfgoeddag 2009 .

Waar werd deze foto genomen?

Naarmate ze ouder worden krijgen foto's een zekere aantrekkingswaarde. Dat geldt ook voor familiekiekjes waar pa en ma, of wie dan ook op geportretteerd staan. Maar wat zeer interessant kan zijn is wanneer de achtergrond een rol gaat spelen. Men gaat zowaar meer belang hechten aan die achtergrond, die kan helpen om de foto te dateren. Maar die achtergrond intrigeert soms.

Een nieuw probleem. Ditmaal een foto genomen in het najaar van 1940. Een bunker achteraan met vooraan het graf van een gesneuvelde Duitse officier. Toevallige bezoekers draaien er een beetje onwennig rond. Let wel: in de hitte van de strijd kregen alleen de gesneuvelde officieren een kruis op hun graf. De soldaten die er hun leven lieten werden ook ter plaatse begraven in de onmiddellijke omgeving waar ze sneuvelden.

Vraag 1: Waar werd deze foto genomen? Staat die bunker er nog of is hij opgeruimd?

Schiftingsvraag 2: Hoeveel juiste antwoorden zullen we volgens u ontvangen?

Zend het antwoord per e-mail of postadres van het LHG u zeker goed gekend Geef naam, adres, telefoon, e-mailadres, eventueel gsm. De winnaar wordt op de hoogte gebracht. Voor hem ligt een boek klaar uit de LHG-bibliotheek + een gratis abonnement van de LHG-nieuwsbrief voor een adres door de winnaar aangeduid.

Paul.Reekmans1@telenet.be

Onze fotowedstrijd uit onze vorige Nieuwsbrief

De inzendingen brachten geen uitsluitsel. Suggesties waren er genoeg. De meesten waren goed op weg met te merken dat het om "bogen" ging. Maar niet in de *Kruidtuin*.

De bogenrij die ooit in het tuintje van het museum prijkte, behoorde aan het oude Driutiuscollege in de Schrijnmakersstraat en stond in 1932 nog te pronken, hoewel grotendeels overwoekerd door groen, op de plaats van het Smoldersplein, waar op dat tijdstip nog geen huizen waren gebouwd tegenover het Gerechtsgebouw. Dus: geen oplossing – geen prijsuitreiking...

RENOVATIE van een pand in de H. Geeststraat te Leuven

Vele waardevolle gebouwen lopen gevaar gesloopt te worden in onze historische stad. Gelukkig zien we ook hoe, vooral private ondernemers, erin slagen om door een grondige renovatie een gebouw weer toekomst te geven. Proficiat voor dit initiatief!

Een voorbeeld dat eigenaars kan aansporen om samen met het stadsbestuur te ijveren voor het behoud van waardevolle en betekenisvolle panden.

AFBRAAK typische huizenrij in Tervuursestraat Leuven aangekondigd

In de binnenstad bevinden zich nog een beperkt aantal typische stadswoningen met een herkenbare architectuur, een karakteristieke opbouw, detaillering en materiaalgebruik.

Door het systematisch verhogen van de bouwhoogte zijn dergelijke panden in de ogen van de eigenaars enkel interessant om te verkopen voor afbraak en om een nieuw appartementsgebouw op te richten. Eén idee! Er zijn nochtans ook creatieve oplossingen waarbij men door interpretatie van het bestaande gebouw met toevoeging van extra lichtere verdiepingen oud en nieuw kan verzoenen.

Een goed voorbeeld is de verbouwing (foto 4) uit de Schapenstraat te Leuven dat een moderne extra verdieping heeft toegevoegd gekregen, die voortbouwt op de bestaande onderstructuur. We geven liever hier suggesties dan het formuleren van een bezwaarschrift.